

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Bydgoszcz, dnia 5 kwietnia 2024 r.

Poz. 2385

UCHWAŁA Nr L/307/2024 RADY GMINY OSIEK

z dnia 27 marca 2024 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026 w Gminie Osiek

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 poz. 40 z późn. zm.) i art. 176 pkt. 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 poz. 1426 z późn. zm.) Rada Gminy Osiek uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 - 2026 w Gminie Osiek w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Osiek.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko Pomorskiego.

Przewodniczący
Rady Gminy
Jan Sulecki

Załącznik do uchwały Nr L/307/2024
Rady Gminy Osiek
z dnia 27 marca 2024 r.

1. WPROWADZENIE

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zadaniem wynikającym z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Gminny Program Wspierania Rodziny w Osieku na lata 2021-2023 jest kontynuacją poprzedniego Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020. Założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia i pomocy rodzinie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz propozycją możliwych do zrealizowania zadań w zakresie opieki nad dziećmi oraz rodziną w gminie Osiek.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych i umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka i najsilniej oddziałuje na kształtowanie jego osobowości, poglądów, tworzenie systemu wartości i wiary we własne możliwości. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, a dziećmi oparte na wzajemnym zrozumieniu, szacunku i miłości. Jako naturalne środowisko życia dziecka ma największy wpływ na jego rozwój w każdej sferze – emocjonalnej, intelektualnej i poznawczej. Wpływ ten trwa przez długi okres, ponieważ rodzina jest dla dziecka podstawowym środowiskiem wychowawczym.

Dokonujące się zmiany społeczne i gospodarcze niosą ze sobą wiele skutków pozytywnych, ale niestety również negatywnych. Kiedy następuje dezorganizacja, rodzina nie jest w stanie realizować swoich podstawowych funkcji i zadań. Role w rodzinie ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz społecznymi. Współczesne rodziny mają wiele trudności w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Choroba alkoholowa, uzależnienia, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to główne problemy dezorganizujące życie rodzin. Aktualnym zagrożeniem jest również rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele związków się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Niezwykle ważne jest zatem udzielanie jej wszechstronnej pomocy oraz podejmowanie i upowszechnianie działań profilaktycznych ukierunkowanych na wspieranie. Podejmując rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem przy uwzględnieniu zasobów własnych oraz wsparcia zewnętrznego. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-

wychowawczych to zespół działań mających na celu przywrócenie jej zdolności do wypełniania tych funkcji.

Wsparcie rodziny polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo –wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny.

Wszelkie działania wspierające w utrzymaniu pełnej rodziny są również ważne ze względów społecznych i ekonomicznych, konieczne z uwagi na obniżenie kosztów związanych z pobytem dziecka w rodzinie lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne w szczególności:

- Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
- Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- Ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- Ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci
- Ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
- Ustawę z dnia 7 września 2007 o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
- Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar

Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 w Gminie Osiek

- Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Osiek na lata 2021-2025

Prezentowany dokument został opracowany przez asystenta rodziny i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Osieku. W pracach nad Programem bazowano głównie na danych własnych jednostki

2. ORGANIZACJA WSPIERANIA RODZINY

Obowiązek wspierania rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa przede wszystkim na jednostkach samorządu terytorialnego oraz organach administracji rządowej.

Zadania własne Gminy Osiek w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku jako jednostka organizacyjna samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art.176 ustawy do zadań tych należą:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
  - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
  - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
  - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
    - finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów ponoszonych przez rodziny wspierające;
    - współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
    - sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,
    - prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy

Zadaniem ustawowym gminy jest wprowadzenie asystenta rodziny do bezpośredniej pracy z rodziną przeżywającą trudności życiowe. Asystent rodziny jest nowym i kolejnym zawodem powołanym do pracy z rodziną w obszarze wsparcia rodziny. Głównym zadaniem asystenta jest wspieranie rodziców w prawidłowym wypełnianiu przez nich funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz kształtowanie umiejętności w zakresie znajdowania rozwiązań trudności życiowych. Asystentura to kompleksowe działanie polegające na towarzyszeniu z zachowaniem profesjonalnych relacji. Towarzystwo to opiera się na indywidualnym podejściu do sytuacji osoby wspieranej w czasie, jakiego ona potrzebuje, aby dokonać zmian w swoim życiu, na nowo odzyskać wiarę we własne siły i włączyć się aktywnie w życie społeczne. Asystentura rodziny to metoda pogłębionej pracy socjalnej, mającej na celu osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Zadaniem asystenta jest całościowe wspieranie rodziny, podniesienie samooceny, wzbudzenie wiary we własne siły, a także pomoc w wykonywaniu najprostszych czynności. Bardzo ważne jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów, co służy rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci. Praca z asystentem prowadzona jest w oparciu o wspólnie przygotowany z rodziną plan pracy. Potrzeba podejmowanych przez asystenta działań pomocowych ustaje wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego i prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Osieku pracę z rodzinami prowadzi jeden asystent rodziny zatrudniony na cały etat na umowę o pracę. Do podstawowych zadań asystenta w szczególności należy:

- 1) opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 2) opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- 3) udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- 4) udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych z dziećmi;
- 5) wspieranie aktywności społecznej rodzin;
- 6) motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych; udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- 7) motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- 8) podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- 9) prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci;
- 10) realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”
- 11) prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną;
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- 13) monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- 14) sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- 15) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- 16) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy również współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Piecza zastępcza sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Ma ona charakter czasowy i zapewnia:

- czas potrzebny na pracę z rodziną biologiczną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka;
- przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- zaspokojenie potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych dziecka.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej pieczy zastępczej jako: rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa), rodzinny dom dziecka
- 2) instytucjonalnej pieczy zastępczej jako: placówka opiekuńczo-wychowawcza, regionalna placówka opiekuńczo -terapeutyczna, interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

3. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W GMINIE OSIEK

Gmina Osiek jest jedną z dziesięciu gmin powiatu brodnickiego, leżącego w północno-wschodniej części województwa kujawsko-pomorskiego. Powierzchnia gminy wynosi 75,12 km². Prawie 82% obszaru gminy stanowią użytki rolne, pozostałą część stanowią użytki leśne. Gmina stanowi 7,23 % powierzchni powiatu.

Osiek jest gminą podzieloną na 17 sołectw. Są to: Dębowo, Jeziorki, Kolonia Osiek, Kretki Duże, Kretki Małe, Kujawa, Łapinóż, Obórki, Osiek, Strzygi, Sumin, Sumówko, Szynkowizna, Tadajewo, Tomaszewo, Warpalice i Wrzeszewo. Od północy i wschodu gmina Osiek sąsiaduje z trzema gminami powiatu brodnickiego - Brodnicą, Bartniczką i Świedziebnią, a od południa i zachodu graniczą z nią dwie gminy powiatu rypińskiego - Rypin i Wąpielsk.

W gminie znajdują się obecnie dwa publiczne placówki edukacyjne: Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Osieku i Szkoła Podstawowa w Strzygach. Poza halami sportowymi w Osieku i Strzygach na terenie gminy znajdują się dwa ogólnodostępne boiska. Jedno zlokalizowane jest przy szkołach we wsi Osiek, drugie przy szkole podstawowej w Strzygach.

We wsi Osiek działa Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Ośrodek Zdrowia Osiek”. NZOZ zapewnia podstawową opiekę zdrowotną mieszkańcom całej gminy. Do dyspozycji pacjentów są gabinety lekarskie dla dorosłych i dzieci, poradnia pielęgniarki środowiskowej oraz gabinet położnej, gabinet stomatologiczny. W potrzebne leki mieszkańcy gminy mogą się zaopatrzyć w działającym przy Zakładzie punkcie aptecznym.

Infrastruktura społeczna umiejscowiona jest we wsi gminnej Osiek. Jest ona siedzibą urzędów i instytucji państwowych. Poza Urzędem Gminy, znajduje się tu Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Spółka Wodna, urząd pocztowy, oraz miejscowy oddział Banku Spółdzielczego w Brodnicy. Na terenie gminy działa 7 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Dwie jednostki w Osieku i Strzygach są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego.

Tabela nr 1. Liczba osób objętych pomocą społeczną w latach 2022-2023

Rok	2022	2023
Liczba mieszkańców	3965	3896
Liczba rodzin	104	116
Liczba osób w rodzinach	279	295

dane własne OPS: sprawozdanie MRiPS

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej stopniowo maleje wraz z malejącą liczbą mieszkańców w Gminie. Z uwagi na ubogą infrastrukturę osoby w wieku produkcyjnym nie mają szans na zdobycie zatrudnienia na terenie gminy, większość mieszkańców dojeżdża do pracy do innych miejscowości. Problemem jest również brak dostępu do wszelkiego rodzaju poradni i placówek specjalistycznych, co nie ułatwia rozwiązywania problemów rodzin.

Przeważająca część osób korzystających z pomocy społecznej stanowią osoby samotne (prowadzące jednoosobowe gospodarstwo domowe), znaczną część stanowią rodziny z dziećmi - najczęściej jednym lub dwojgiem, mniejszą grupę stanowią rodziny wielodzietne.

Tabela nr 2. Powody przyznania pomocy- osoby

Rok	2022	2023
Ubóstwo	61	90
Bezdomność	1	1
Bezrobocie	58	56
Długotrwała lub ciężka choroba	24	43
Niepełnosprawność	27	33
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	5
w tym:		
wielodzietność	10	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	1	1

dane własne OPS: sprawozdanie MRiPS

Najczęstszą przyczyną korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej są niskie dochody. Choć głównym problemem jest ubóstwo zauważyć można jego systematyczny spadek. Niestety poważnym problemem jest niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Pozostałe to potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność) i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Zdarza się, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Budżety domowe rodzin znacząco zasilają świadczenia wychowawcze 500+ /800+ (lipiec 2023) wypłacane od lipca 2019 na każde dziecko. Zgodnie z zapisami ustawowymi wysokość tych świadczeń nie jest uwzględniana w dochodzie rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej. Do pobierania świadczeń rodzinnych. Przybywa wypłacanych świadczeń związanych z niepełnosprawnością.

Tabela nr 3. Formy wsparcia dla rodzin z dziećmi w latach 2022-2023

Rok	2022	2023
Liczba dzieci zamieszkujących w gminie Osiek w wieku 0-18 lat	885	872
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia wychowawczego	435	52
Liczba świadczeń zasiłki rodzinne	2289	2024
Liczba świadczeń z funduszu alimentacyjnego	243	185
Liczba dzieci korzystających ze stypendiów szkolnych	47	34
zasiłków szkolnych	6	4
Liczba świadczeń:		
- zasiłki pielęgnacyjne	924	956
- świadczenia rodzicielskie	124	93
- świadczenia pielęgnacyjne	329	377

dane własne: sprawozdanie MRiPS

Liczba dzieci zamieszkujących na terenie gminy Osiek w dwóch ostatnich latach wzrosła, co jest bardzo optymistyczne. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego, funduszu alimentacyjnego oraz stypendiów szkolnych nieznacznie zmalała. Wprowadzenie programu 500 + oraz innych świadczeń na dzieci znacznie poprawiło sytuację w rodzinach. Przyczyniło się to w znacznej mierze do ograniczenia ubóstwa - przede wszystkim w rodzinach wielodzietnych.

Tabela nr 4. Inne formy wsparcia dla rodzin

Rok	2022	2023
Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	6	7
Liczba rodzin korzystających z Karty Dużej Rodziny	14	9

dane własne OPS

Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego w 2020r. jest znacznie mniejsza niż w latach poprzednich. Karta Dużej Rodziny to program adresowany do członków rodziny wielodzietnej, bez względu na jej dochód. Program obejmuje dzieci i rodziców mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku, gdy dziecko uczy się w szkole lub w szkole wyższej – do ukończenia 25 roku życia (w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności nie ma ograniczeń wiekowych).

Od 1 stycznia 2019 r. weszły w życie istotne zmiany w KDR dające możliwość przyznania KDR tym rodzicom, którzy mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci – bez względu na ich wiek w chwili składania wniosku. Stąd też duży wzrost liczby rodzin w 2019 r. Kolejną formą pomocy oferowaną rodzinom przeżywającym trudności w funkcjonowaniu jest przydzielenie asystenta rodziny. W przypadku powzięcia przez Ośrodek Pomocy Społecznej informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przeprowadza się wywiad środowiskowy. Jeżeli rodzinny wywiad środowiskowy potwierdzi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez rodzinę, asystent rodziny podejmuje z rodziną współpracę.

Tabela nr 5. Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny w gminie Osiek

Rok	2022	2023
liczba rodzin	9	9
liczba dzieci w rodzinach	29	28
liczba rodzin z którymi zakończono współpracę z uwagi na osiągnięte cele	2	0
liczba rodzin, które zrezygnowały ze współpracy z asystentem rodziny	0	0

dane własne OPS

Na przestrzeni analizowanych lat dostrzegalna jest względnie stała liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.

W przypadku gdy rodzice, pomimo udzielonego im wsparcia, nie mogą zapewnić dziecku opieki i wychowania, obejmuje się je jedną z form pieczy zastępczej – rodzinnej lub instytucjonalnej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania tym dzieciom. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu.

Tabela nr 6. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej

Rok	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	Kwota odpłatności w zł.
2022	6	50.087,78
2023	7	55.810,83

dane własne OPS

Tabela nr 7. Ilość prowadzonych oraz zakończonych procedur Niebieska Karta

Rok	Liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta	Liczba zakończonych procedur Niebieska Karta
2022	8	5
2023	14	8

dane własne OPS

Tabela nr 8. Liczba osób zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Rok	2022	2023
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w celu podjęcia leczenia odwykowego	9	11

dane : Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych

Tabela nr 9. Liczba osób skierowanych po pomoc, psychologiczną/ terapeutyczną

Rok	Liczba osób (praca socjalna)	Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego	Liczba osób, które korzystały ze wsparcia Specjalisty terapii uzależnień
2022	124	6	4
2023	136	9	7

dane własne: OPS

Specjaliści z Ośrodka Terapii i Rozwoju Osobistego w Brodnicy udzielają pomocy w szerokim zakresie. W roku 2019/2020 r. udzielono porad z zakresu: kryzysów rodzinno- małżeńskich, separacji, rozwodów, alimentów, konfliktów i problemów rodzinnych, trudności wychowawczych i w nauce, trudnej sytuacji życiowej, problemów finansowych, zdrowotnych, mieszkaniowych, ograniczenia władzy rodzicielskiej,

problemów osobistych, trudności emocjonalnych, depresji, chorób psychicznych, uzależnień i współuzależnień oraz przemocy w rodzinie.

4. ANALIZA SWOT

W analizie strategicznej szczególne znaczenie odgrywa zintegrowana metoda typu SWOT . Jest to narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech wymienionych grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego na sytuację w Gminie Osiek. W omawianej analizie wyróżnia się etapy:

- identyfikację i analizę mocnych i słabych stron,
- identyfikację i analizę szans i zagrożeń.

Analiza SWOT Gminnego Programu Wspierania Rodziny

Mocne strony	Słabe strony
• Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025 • Powołany Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie • Współpraca z Ośrodkiem Terapii i Rozwoju Osobistego w Brodnicy" (psycholog, terapeuta ds. uzależnień) • Instytucje wspierające rodzinę (OPS, PCPR , Policja, Sąd, służba zdrowia, oświata, kościół katolicki, świetlice szkolne – placówki szkolne, Centrum Kultury i Sportu w Osieku, Gminna Publiczna Biblioteka w Osieku) • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników Ośrodka, policji, pracowników oświaty • Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny	• Bierna postawa i brak zaangażowania rodzin wobec występujących problemów, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychiatra, mediator rodziny) – dojazd do miasta powiatowego przy jednoczesnym niechętnym korzystaniu z usług w miejscowości gminnej • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Brak rodzin wspierających • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów • Rosnąca niewydolność rodziców w procesie wychowawczym

• Rozwinięta baza obiektów sportowych • Posiadanie budynków użyteczności publicznej, świetlice wiejskie, Centrum Kultury i Sportu w Osieku, Gminna Publiczna Biblioteka w Osieku) • Dobrze rozwinięta sieć placówek szkolnych posiadająca kadrę z wieloletnim doświadczeniem i wykwalifikowaną znającą rodziny i współpracującą ze środowiskiem lokalnym.)	
Szanse • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • Edukacja rodziców, wzmocnienie roli opiekunczo-wychowawczej • Realizacja rządowych programów i możliwość pozyskiwania funduszy unijnych. • Rosnące wsparcie finansowe dla rodzin o charakterze socjalnym • Rozwój wolontariatu • Podnoszenie kompetencji osób pracujących z rodzinami	Zagrożenia • Zanik więzi i tradycji rodzinnych, • Wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży, konsumpcjonizm, narastająca przemoc • Uzależnienie członków rodziny od alkoholu, środków odurzających, Internetu • Rozpad związków rozwody, separacje, wyjazdy za granicę) • Wzrost kosztów utrzymania rodzin • Niepewność finansowania działań (niestabilność, ograniczone środki finansowe) • Zatrudnienie poza miejscem zamieszkania bądź wymagające pełnej dyspozycyjności • Stereotypowe postrzeganie instytucji pomocowych

5. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- rodzin i dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Osiek przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej.
- rodzin, którym Sąd ograniczył władzę rodzicielską lub które zostały pozbawione władzy rodzicielskiej, a także tych których dzieci przebywają już w pieczy zastępczej;

Realizacja Programu polegać będzie na zasadach współdziałania z partnerami środowiska lokalnego, którzy specjalizują się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny. Dzięki wspólnie podejmowanym działaniom dopracowane zostaną odpowiednie warunki i możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie.

6. CELE, DZIAŁANIA I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

**Wspieranie rodzin z Gminy Osiek przeżywających trudności
w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.**

Cele szczegółowe

1. Diagnozowanie i monitoring sytuacji rodzin z dziećmi w tym również monitoring sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem .
2. Wzmocnienie roli i funkcji rodziny
3. Zabezpieczenie potrzeb materialno-bytowych rodzin i dzieci.
4. Podnoszenie kompetencji kadry instytucji realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny

Harmonogram realizacji zadań

Cel szczegółowy 1

Diagnozowanie i monitoring sytuacji rodzin z dziećmi w tym również monitoring sytuacji rodzin zagrożonych kryzysem .			
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin
Monitorowanie sytuacji w rodzinach wymagających pomocy	Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku	- liczba rodzin objętych monitoringiem	
Wymiana informacji pomiędzy instytucjami pomocowymi działającymi na rzecz wspierania rodziny	Zespół Interdyscyplinarny Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych	- liczba podmiotów zajmujących się wspieraniem rodziny na terenie gminy	
Interdyscyplinarność służb pomocowych działających na rzecz wspierania rodziny	Placówki oświatowe	- liczba działań prewencyjnych podjętych przez służby pomocowe celem przeciwdziałania sytuacji kryzysowej w rodzinie	

Podejmowanie działań prewencyjnych i interwencyjnych mających na celu rozwiązywanie sytuacji konfliktowych	Policja	- liczba działań interwencyjnych podjętych przez służby pomocowe	2024 -2026
	Sąd Rejonowy		

Cel szczegółowy 2

Wzmocnienie roli i funkcji rodziny			
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin
Promowanie pozytywnych wzorców różnych form rodzicielstwa oraz działań na rzecz wspierania rodziny w tym: edukacyjne, profilaktyczne Organizowanie wg. zainteresowania spotkań dla rodziców mających na celu wymianę doświadczeń - grupy wsparcia Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny i pracownika socjalnego/ terapeutów Tworzenie warunków do powołania oraz działania rodzin wspierających Motywowanie członków rodzin do podejmowania działań na rzecz poprawy sytuacji w rodzinie	Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Placówki oświatowe Ośrodek Terapii Rozwoju Osobistego w Brodnicy" Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie światlice wiejskie, Centrum Kultury i Sportu w Osieku, Gminna Publiczna Biblioteka w Osieku	- liczba prowadzonych warsztatów, spotkań -liczba i rodzaj podjętych inicjatyw - liczba rodzin objętych pomocą asystenta/pracownika socjalnego/terapeutów - liczba rodzin objętych pracą socjalną - liczba inicjatyw/naborów	2024 -2026

Wsparcie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieciom w tym: prowadzenie działań edukacyjno-kulturalnych i sportowo rekreacyjnych		- motywowanych do podjęcia działań celem poprawy sytuacji w rodzinie - ilość dzieci i młodzieży objętych wsparciem	

Cel szczegółowy 3

Zabezpieczenie potrzeb materialno-bytowych rodzin i dzieci			
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin
Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku	- liczba rodzin z dziećmi objętych pomocą ze strony OPS	2024 -2026
Dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa wg. potrzeb (psycholog, pedagog, prawnik)	Ośrodek Terapii Rozwoju Osobistego w Brodnicy"	- liczba rodzin z dziećmi, które skorzystały z poradnictwa	
Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy mających na celu wspieranie rodziny	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	- liczba rozpowszechnionych informacji w zakresie wspierania rodziny	
Pomoc w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniem oraz przemocą - motywowanie do podjęcia leczenia/ terapii	Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych	- liczba rodzin objętych pomocą	
Zabezpieczenie środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej	Zespół Interdyscyplinarny	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej - wysokość środków przeznaczonych na pokrycie kosztów pobytu dzieci w pieczy zastępczej	

Cel szczegółowy 4

Podnoszenie kompetencji kadry instytucji realizujących zadania z zakresu wspierania rodziny			
Działania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań	Termin
Uczestnictwo podmiotów zaangażowanych w proces wspierania rodziny w szkoleniach, warsztatach z z zakresu wspierania rodziny - doskonalenie kadry Stosowanie tzw. "dobrych praktyk" mających na celu wymianę doświadczeń, integrację pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację zadań z zakresy wspierania rodziny	Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku Placówki oświatowe Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	- liczba osób biorących udział w podnoszeniu kompetencji zawodowych z zakresu wspierania rodziny - liczba podmiotów zaangażowanych w realizację zadań z zakresu wspierania rodziny	2024-2026

7. EFEKTY PROGRAMU

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Osiek na lata 2024 - 2026 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć szanse rodziny na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

W wyniku przeprowadzonych działań przewidywane jest osiągnięcie następujących efektów:

- poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i przywrócenie im zdolności do prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin celem zapobiegania powstawaniu sytuacji kryzysowych,
- wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa rodziny i dziecka,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia, dla rodziny i dziecka,
- przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej, a także umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny biologicznej

- wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych,
- rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

8. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie 3 - letniego Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2024-2026 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Osiek, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

9. MONITORING I EWALUACJA

Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku będzie odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Programu. Sprawozdanie i ocena realizacji poszczególnych działań w roku kalendarzowym będą opracowywane w oparciu o dane przekazane przez przedstawicieli instytucji oraz podmiotów realizujących Program. Ośrodek Pomocy Społecznej w Osieku w terminie do 31 marca każdego roku sporządzi sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawi potrzeby związane z realizacją tych zadań. Ewaluacji podlegać będzie stopień realizacji celów szczegółowych poprzez podejmowane działania prowadzące do ich osiągnięcia. Efektem ewaluacji będą wnioski do ewentualnej modyfikacji działań. W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość dokonywania zmian wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb.